

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

2026 m. sausio 6 d., Nr. 26–00ISM

DĖL VERSLUI AKTUALIŲ MUITINĖS VEIKLOS KLAUSIMŲ IR GALIMŲ SPRENDIMŲ

Lietuvos verslo konfederacija (LVK), reaguodama į Finansų ministerijos užklausą dėl verslui aktualių muitinės veiklos klausimų, pateikia pastebėjimus, atvejus, galimus sprendimus ir klausimus, siūlomus aptarti planuojamame darbo grupės susitikime.

I. Dėl garantijos reikalavimo laikinai įvežant neapdorotą tabaką perdirbimui

Į Lietuvą įvežamas neapdorotas tabakas (akcizais apmokestinama prekė) ne ES prekių statusu pagal tranzito procedūrą. Vėliau jam taikomos tolimesnės muitinės procedūros: išleidimas į laisvą apyvartą arba laikinasis įvežimas perdirbti (LJP). Pagal LR Akcizų įstatymo 72 str. 4 d. neapdorotam tabakui numatyta galimybė taikyti atleidimą nuo akcizų, tačiau net ir gavus šį atleidimą, **muitinė reikalauja garantijos už visą galimą mokestinę prievolę (įskaitant akcizą) taikant LJP procedūrą**. Manoma, jog panaši situacija susidarytų, jei neapdorotas tabakas būtų laikomas laikinojo saugojimo ar muitinės sandėliuose, t. y. kol tabakas yra ne Sąjungos prekių statuso, muitinė taip pat reikalautų įtraukti akcizo sumą į saugojimo garantiją.

Dėl šios praktikos susidaro papildoma, perteklinė finansinė našta verslui:

- Akcizų įstatymo nuostatos dėl atleidimo nuo akcizų nėra suderintos su muitinės taikoma garantijų praktika.
- Garantija reikalaujama, nors akcizas faktiškai nėra taikomas, nes net jei LJP procedūra neįvyktų ir prekės būtų išleistos į laisvą apyvartą, akcizas nebūtų taikomas – išleistoms į laisvą apyvartą atleistoms nuo akcizo prekėms, muitinė nereikalauja įtraukti akcizą į importo garantiją.

Siekiant spręsti problemą, svarstyтина suderinti muitinės reikalavimą pateikti garantiją su Akcizų įstatymo nuostatomis, kad LJP procedūros ir kitais atvejais, kai neapdorotas tabakas yra įvežamas ne ES prekių statusu, nebūtų reikalaujama pateikti garantijos akcizui.

II. Dėl siūlymų *Tax Free* procesui

Šiuo metu muitinės pareigūnas iš sistemos turi ištraukti *Tax Free* transakcijas po vieną. Jei asmuo turi 5 čekius, reikia 5 kartus ieškoti transakcijų. Nėra galimybės atrinkti svarbias transakcijas, į kurias pareigūnas turėtų atkreipti dėmesį, ir atskirti mažiau svarbias.

Svarstyтина diskutuoti dėl paieškos pagal paso numerį – visos vieno asmens transakcijos būtų matomos vienoje vietoje, todėl būtų sutaupomas patikros laikas, taip pat dėl rizikų valdymo ir proporcingumo principais grįsto *self-service*, kai tik rizikingos transakcijos būtų nukreipiamos pareigūnų detalesniam patikrinimui, o kitos būtų patvirtinamos automatiškai. Tokie sprendimai jau veikia kitose šalyse ir galėtų būti įgyvendinami remiantis kitų šalių patirtimi ir technine pagalba.

III. Dėl vėluojančių garantijų atlaisvinimo

Dėl sistemų trikdžių ir duomenų nesuderinamumo verslas praranda apyvartines lėšas ir patiria realius einamosios veiklos trikdžius. Dėl muitinės sistemų nesuderinamumo tarp šalių vėluoja garantijos pinigų atlaisvinimas. Pavyzdys: Latvijoje deklaracija garantijai dėl 170 tūkst. EUR buvo anuliuota ir pateikti visi reikiami muitinės pranešimai, ir perduota informacija, jog visą kompetencija šiuo metu yra Lietuvos muitinės pusėje. Lietuvos muitinė savo ruožtu sureagavo į tai tik po 2 savaičių ir atlaisvino pinigus –

visos šios procedūros metu įmonė negalėjo disponuoti lėšomis. Svarstyta diskutuoti dėl garantijų atlaisvinimo spartinimo sprendimų, užtikrinant bendradarbiavimą tarp muitinių.

IV. Dėl popierinių procesų keitimo skaitmeniniais

TC31/TC33 sertifikatai ir MLS deklaracijų taisymai šiuo metu atliekami rankiniu būdu, nors visi reikalingi duomenys jau yra prieinami informacinėse sistemose. Muitinės nustatytas reikalavimas pateikti TC formas prekių įforminimo metu lemia tai, kad šių formų atnaujinimas tampa itin ilgas. Praktinė patirtis rodo, kad paskutinio TC formos pakeitimo procedūra užtruko beveik vieną mėnesį. Svarstyta diskutuoti dėl šių formų pateikimo ir taisymo fiziškai atsisakymo, kai ir taip reikia pateikti skaitmenine forma.

V. Dėl duomenų dubliavimo Garantijų valdymo sistemoje (GVS)

Informacija apie garantijų panaudojimą yra matoma GVS, tačiau iš verslo pusės vis tiek reikalaujama ją papildomai rinkti ir teikti. Teikiant prašymus dėl tam tikrų įmonės leidimų pakeitimo ar veiklos funkcijų išplėtimo, muitinė prašo pateikti papildomus duomenis, nors jie jau yra matomi ir prieinami muitinės inspektoriams informacinėse sistemose. Pavyzdys: teikiant prašymą dėl bendrosios garantijos sumos padidinimo, muitinė prašo pateikti informaciją apie įformintus krovinius ir pateiktas deklaracijas, nors visa ši informacija jau yra prieinama muitinės naudojamose sistemose. Svarstyta diskutuoti poreikį atlikti pakartotiną duomenų įvedimą, kai tie duomenys sistemoje jau yra matomi muitinės, taip užtikrinant, kad muitinė pakartotinai neprašytų duomenų iš ūkio subjektų, kuriuos jau turi.

VI. Dėl muitinės IT sistemos naujinimo

Naudojama IT sistema ne visais atvejais užtikrina stabilų veikimą ir pakankamą duomenų apdorojimo pajėgumą, dėl ko kyla procesų sklandumo ir veiklos efektyvumo iššūkių. Pasenusios IT sistemos techninės galimybės taip pat riboja naujų funkcionalumų bei duomenimis grįstų sprendimų taikymą. Svarstyta įvertinti IT sistemos modernizavimo poreikį.

VII. Dėl ilgų eksporto deklaracijų įforminimo terminų

Eksporto deklaracijų įforminimo procese vis dar plačiai taikoma fizinė krovinių kontrolė, nors ES mastu pereinama prie duomenų analize ir rizikų vertinimu grįstų patikrų. Nėra nustatyti aiškūs terminai, per kiek laiko turi būti atlikta fizinė patikra ir priimtas sprendimas dėl prekių išleidimo, todėl procesas tampa neprognozuojamas, ilgėja eksporto į trečiąsias šalis procedūros net ir žemos rizikos, nuolatiniais krovinių srautais. Svarstyta įvertinti, ar įmanoma imtis duomenimis grįstų rizikos valdymo priemonių, kurių dėka galėtų būti spartinami su eksporto deklaravimu susiję procesai, kartu išlaikant muitinės kontrolės ir saugumo reikalavimus.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė